

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL P. P. IR ERGO INSURANCE SE GINČO NAGRINĖJIMO**

2018 m. birželio 13 d. Nr. 242-245
Vilnius

Lietuvos bankas gavo P. P. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir *ERGO Insurance SE*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2017 m. lapkričio 19 d. įvyko eismo įvykis, kurio metu dėl kitos transporto priemonės valdytojo kaltės buvo apgadinta pareiškėjui priklausanti priekaba „SOUTH FLORIDA TRAILERS“ (toliau – priekaba ir (arba) transporto priemonė), skirta laivams vežti. Pareiškėjas kreipėsi į eismo įvykio kaltininko civilinę atsakomybę apdraudusį draudiką dėl draudimo išmokos, atlyginančios patirtus nuostolius.

Siekdamas nustatyti tikrąjį pareiškėjo turėtų nuostolių dydį, draudikas kreipėsi į turto vertinimo paslaugas teikiančią UAB „PAJŪRIO AUTORIKA“, pastarosios vertintojas (toliau – turto vertintojas) 2018 m. sausio 4 d. parengė Priekabos vertinimo ataskaitą Nr. 20180104-02 (toliau – Vertinimo ataskaita). Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad sugadintos transporto priemonės atkūrimas į iki prieš eismo įvykį buvusią techninę būklę yra ekonomiškai nenaudingas, nes transporto priemonės (priekabos) remonto išlaidos (be PVM), įvertinus keistinių dalių nusidėvėjimą, sudaro 2 872 Eur, o transporto priemonės rinkos vertė iki įvykio (su PVM) buvo 3 415 Eur. Vertinimo ataskaitoje, be kita ko, nurodyta, kad apgadintos transporto priemonės likutinė vertė yra 600 Eur, o pareiškėjo nuostoliai, įvertinus transporto priemonės vertę iki įvykio ir jos likutinę vertę, sudaro 2 815 Eur.

2018 m. sausio 29 d. draudikas el. paštu pateikė pareiškėjui Vertinimo ataskaitos kopiją, tačiau pareiškėjas su Vertinimo ataskaitoje atliktais skaičiavimais nesutiko ir 2018 m. vasario 2 d. el. paštu pateikė draudikui pretenziją. Joje nurodė pastebėjęs, kad neteisingai apskaičiuota transporto priemonės likutinė vertė, be to, vertinant buvo pasirinkti ne tokie patys lyginamieji objektai, o tai daro įtaką nustatant transporto priemonės rinkos vertę. Pareiškėjas prašė draudiko įvertinti nurodytus trūkumus ir informuoti apie priimtą sprendimą.

2018 m. vasario 7 d. draudikas pateikė pareiškėjui pranešimą, kad apskaičiuota 3 665 Eur draudimo išmoka, ją sudaro 850 Eur laivo iškėlimo, pastatymo ir laikymo išlaidų ir 2 815 Eur nuostolių dėl apgadintos priekabos, apskaičiuotų pagal Vertinimo ataskaitoje nurodytus duomenis.

2018 m. vasario 28 d. draudikas el. paštu informavo Vertinimo ataskaitą parengusį turto vertintoją apie pareiškėjo pateiktą pretenziją dėl Vertinimo ataskaitoje atliktų skaičiavimų pagrįstumo. Turto vertintojas draudikui paaiškino, kad Vertinimo ataskaitoje pasirinkti palyginamieji objektai yra panašūs savo fizinėmis ir funkcinėmis savybėmis, taip pat apžvelgta tokių objektų rinka, todėl pareiškėjo lūkesčiai yra perdėtai dideli ir nepagrįsti, o Vertinimo ataskaita yra teisinga ir pagrįsta, todėl nebus tikslinama. Gavęs turto vertintojo atsakymą, draudikas informavo pareiškėją, kad keisti priimtą sprendimą nėra pagrindo.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko sprendimu dėl draudimo išmokos, atlyginančios

dėl priekabos apgadinimų atsiradusius nuostolius, kreipėsi į Lietuvos banką dėl ginčo su draudiku nagrinėjimo. Pareiškėjo kreipimesi teigiama, kad Vertinimo ataskaitoje nurodyta 600 Eur apgadintos priekabos likutinė vertė, nors iš pareiškėjo pateikto UAB „Stasmila“ pasiūlymo matyti, kad priekabą minėta bendrovė galėtų iš pareiškėjo nupirkti tik už 150 Eur. Be to, Vertinimo ataskaitoje pateiktoje palyginamojoje lentelėje, kuria remiantis pagal lyginamųjų objektų verčių vidurkį nustatyta priekabos rinkos vertė, pasirinktos ne tokių pačių techninių duomenų priekabos. Remdamasis šiomis aplinkybėmis pareiškėjas prašė perskaičiuoti draudimo išmoką: turto likutinę vertę apskaičiuoti pagal rinkos pasiūlymą, o turto rinkos vertę – pagal analogišką, o ne mažesnės vertės turtą.

Lietuvos banke buvo gautas draudiko atsiliepinimas dėl pareiškėjo kreipimosi motyvų ir reikalavimų pagrįstumo, kuriame draudikas nurodė nesutinkantis su pareiškėjo argumentais. Draudiko teigimu, turto vertintojas savo veikloje taiko turto vertinimą reglamentuojančius teisės aktus ir laikosi turto vertintojui taikomų reikalavimų, nustatytų Lietuvos Respublikos turto vertinimo pagrindų įstatyme bei kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose turto vertintojų profesinę veiklą, o vertinimo ataskaita laikoma teisinga, kol ji nėra nugincyta (Turto vertinimo pagrindų įstatymo 23 straipsnio 1 dalis).

Pasisakydamas dėl priekabos rinkos vertės nustatymo lyginant ne tokių pačių techninių duomenų transporto priemones, draudikas nurodė, kad Vertinimo ataskaitoje yra paaiškinta, jog lentelėje pateikti objektai, kurie, laikantis pakeitimo kitu turtu bei alternatyvaus turto panaudojimo principų, yra labiausiai panašūs į vertinamą objektą. Draudiko teigimu, lyginti objektai yra panašūs savo fizinėmis, funkcinėmis ir techninėmis savybėmis, kaip nurodė nepriklausomas turto vertintojas – jų skirtumai yra nežymūs ir nedaro įtakos skaičiuojant objekto vertę, todėl, apskaičiavus lentelėje pateiktų palyginamųjų objektų verčių aritmetinį vidurkį, gauta labiausiai tikėtina vidutinė vertinamos transporto priemonės vertė. Tai, draudiko nuomone, patvirtinta ir turto vertintojo 2018 m. vasario 28 d. el. laiškas, o šių aplinkybių visuma paneigia pareiškėjo teiginį, kad priekabos rinkos vertė buvo nustatyta neteisingai.

Pasisakydamas dėl pareiškėjo reikalavimo priekabos likutinę vertę apskaičiuoti pagal UAB „Stasmila“ rinkos pasiūlymą pagrįstumo, draudikas nurodė manantis, kad minėtas pasiūlymas nepaneigia Vertinimo ataskaitos be to, turto vertintojas, nustatydamas per eismo įvykį sunaikintos transporto priemonės likutinę vertę, atlieka automobilio nesugadintų dalių verčių sumos skaičiavimą, todėl nėra pagrindo teigti, jog turto vertinimo ataskaitoje nurodyta automobilio likutinė vertė yra nepagrįsta ir kad turto vertintojo atliktas automobilio likučių vertinimas neatitinka realios transporto priemonės likutinės vertės. Be to, kaip nurodoma draudiko atsiliepime, UAB „Stasmila“ pasiūlymas pirkti pareiškėjo priekabą, nesant pareiškėjo valios akceptuoti tokį pasiūlymą, nėra laikomas sandoriu, todėl pasiūlyme nurodyta transporto priemonės pardavimo kaina negali paneigti turto vertintojo nustatytos likutinės turto vertės. Dėl nurodytų priežasčių draudikas pareiškėjo reikalavimus prašė atmesti kaip nepagrįstus.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 (2016 m. sausio 28 d. redakcija), 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir priima sprendimą.

Nagrinėjamu atveju ginčas tarp šalių kilo dėl nuostolių, atsiradusių apgadinus transporto priemonę (priekabą), dydžio: pareiškėjas teigia, kad draudikas patirtus nuostolius ir draudimo išmoką apskaičiavo pagal Vertinimo ataskaitoje nurodytą, tačiau neteisingai apskaičiuotą priekabos rinkos ir likutinę vertes.

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomasis draudimas reguliuojamas Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCAPDI) ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų (Lietuvos

Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795 (2008 m. vasario 13 d. redakcija) „Dėl Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintos Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklės (toliau – Taisyklės) ir kt.).

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo tikslas – garantuoti dėl šiuo draudimu apdraustos transporto priemonės poveikio eismo įvykio metu nukentėjusių ir patyrusių žalą trečiųjų asmenų nuostolių atlyginimą įstatyme ir sutartyje nustatyta transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo suma, taip pat užtikrinti transporto priemonę naudojančių valdytojų turtinius interesus, susijusius su civiline atsakomybe, kilusia naudojant šiuo draudimu apdraustą transporto priemonę (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 29 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-7-43-706/2016*). Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutartis skirta užtikrinti, kad asmuo, apdraudęs savo turtinį interesą, įvykus draudimo įvykiui, visiškai ar iš dalies išvengtų neigiamų turtinių padarinių.

TPVCAPDĮ 2 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad draudžiamasis eismo įvykis – eismo įvykis, kuriam įvykus pagal šį įstatymą turi būti išmokama draudimo išmoka, kuri pagal 2 straipsnio 2 dalį apibrėžiama kaip draudiko ar Lietuvos Respublikos transporto priemonių draudikų biuro (toliau – Biuras) mokama nukentėjusiam trečiajam asmeniui pinigų suma arba kita sutarta išmokos mokėjimo forma, skirta žalai asmeniui, turtui ir (ar) neturtinei žalai atlyginti. Pagal TPVCAPDĮ 2 straipsnio 5 dalį, eismo įvykio žala laikoma per eismo įvykį padaryta žala nukentėjusio trečiojo asmens turtui, nukentėjusiam trečiajam asmeniui ir (ar) neturtinė žala arba žala, kuri atsirado vėliau kaip eismo įvykio padarinys, o pagal 2 straipsnio 23 dalį, žala nukentėjusio asmens turtui – nukentėjusio trečiojo asmens turtui padaryta žala, kurios dydis nustatomas įstatymų nustatyta tvarka.

Žalos nustatymo tvarka yra reglamentuojama TPVCAPDĮ trečiojo skirsnio nuostatomis. TPCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, o šio įstatymo 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. TPVCAPDĮ 19 straipsnio 5 dalyje įtvirtinta, kad išmoka mokama, kai yra nustatytas draudžiamąjį įvykio faktas ir žalos dydis, o 6 dalyje nustatyta, kad atsakingas draudikas moka per eismo įvykį nukentėjusiam trečiajam asmeniui tik įrodymais pagrįstos per eismo įvykį padarytos žalos dydžio draudimo išmoką, neviršijančią šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytų draudimo sumų, ir turi teisę atmesti nepagrįstus reikalavimus dėl žalos, padarytos per eismo įvykį atlyginimo.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, vadovaudamasi TPVCAPDĮ 19 straipsnio 16 dalies nuostata, patvirtino Taisyklės, kurios reglamentuoja žalos, padarytos eismo įvykio metu ar atsiradusios vėliau kaip eismo įvykio padarinys, nustatymą ir draudimo išmokos mokėjimą dėl eismo įvykio, kuriam įvykus transporto priemonės valdytojui dėl nukentėjusiam trečiajam asmeniui padarytos žalos kyla civilinė atsakomybė ir pagal TPVCAPDĮ turi būti mokama draudimo išmoka. Taisyklių 6 punkte įtvirtinta, kad eismo įvykio metu padarytos žalos dydis ir nukentėjusiems tretiesiems asmenims mokėtinos draudimo išmokos dydis nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, TPVCAPDĮ, kitų teisės aktų nuostatomis ir atsižvelgiant į eismo įvykio dalyvių kaltės laipsnį dėl eismo įvykio, draudimo įmonės, apdraudusios atsakingo už padarytą žalą asmens civilinę atsakomybę, ar Biuro įgaliotų asmenų (paskirtų ekspertų) ataskaitas ar išvadas dėl žalos, nukentėjusio trečiojo asmens, apdraustojo pateiktus dokumentus dėl žalos, eismo įvykio aplinkybių ir eismo įvykio dalyvių atsakomybės, kitų šiose Taisyklėse nurodytų asmenų pateiktus dokumentus, leidžiančius nustatyti eismo įvykio aplinkybes ir padarytos žalos dydį.

Taisyklių 13 punkte įtvirtinta TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje nurodytą žalos atlyginimo taisyklę atkartojanti nuostata: nukentėjusio trečiojo asmens turtui (transporto priemonei ar kitam kilnojamajam ar nekilnojamajam turtui) padarytos žalos dydį nustato

atsakingas draudikas ar Biuras, vadovaudamasis draudiko ar Biuro įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius įrodymus. Pagal Taisyklių 14 punktą, žalos dėl turto sunaikinimo dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę po eismo įvykio. Turtas laikomas sunaikintu, kai jį remontuoti ekonomiškai netikslinga. Turtą remontuoti ekonomiškai netikslinga, jeigu būtinos remonto išlaidos yra lygios 75 proc. turto rinkos vertės iki eismo įvykio arba didesnės.

Pabrėžtina tai, kad, apskaičiuodamas draudimo išmoką, transporto priemonių civilinės atsakomybės draudikas, be kita ko, turi laikytis Civilinio kodekso 6.251 straipsnyje įtvirtinto visiško nuostolių atlyginimo principo. Žalos atlyginimu turi būti siekiama gražinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusių padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia tai, kad sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, būtų iš dalies neapgintos nukentėjusio asmens teisės, o kai nustatomas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015*).

Pažymėtina, kad nagrinėjamu atveju tarp šalių nėra ginčo, kad įvyko draudžiamasis įvykis, kurio metu apgadintos transporto priemonės (prikabos) remontas nėra ekonomiškai tikslingas, tačiau pareiškėjas nesutinka su nustatytais priekabos rinkos verte ir likutine verte, nes tai lemia pareiškėjo patirtų nuostolių, taigi ir draudimo išmokos, dydį. Draudikas už priekabai padarytą žalą yra išmokėjęs pareiškėjui 2 815 Eur draudimo išmoką, kurią sudaro Vertinimo ataskaitoje nustatytų transporto priemonės rinkos ir likutinės verčių santykis, tačiau, pareiškėjo nuomone, draudikas transporto priemonės rinkos ir likutinę vertę turėtų perskaičiuoti pagal tokių pačių nesugadintų transporto priemonių rinkos vertę ir realų rinkos pasiūlymą įsigyti sugadintą priekabą (likučius).

Pagal TPVCAPDĮ 1 straipsnio 6 dalį, Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo nuostatos šio įstatymo reglamentuojamiems santykiams taikomos tiek, kiek šis įstatymas nenustato kitaip. Draudimo įstatymo 98 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad draudikas privalo įrodyti aplinkybes, atleidžiančias jį nuo draudimo išmokos mokėjimo ar suteikiančias teisę sumažinti draudimo išmoką. Vis dėlto, vadovaujantis kasacinio teismo praktika, kai ginčas yra susijęs su atlygintinos žalos dydžiu ir nėra susijęs nei su atsisakymu mokėti draudimo išmoką, nei su draudimo išmokos sumažinimo atvejais, nagrinėjant ginčą taikytina bendroji įrodinėjimo naštos taisyklė – šalys turi įrodyti tas aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus bei atsikirtimus, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 178 straipsnis) (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018*). Vadovaujantis nurodyta kasacinio teismo praktika, taip pat Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 24 punktu, kuriame įtvirtinta, kad vartojimo ginčai nagrinėjami laikantis rungimosi principo, darytina išvada, kad pareiškėjas turi įrodyti, kad draudikas nepagrįstai rėmėsi Vertinimo ataskaitoje nurodytomis transporto priemonės rinkos ir likutine vertėmis, o draudikas, atvirkščiai, turi pagrįsti, kad minėti skaičiavimai, kuriais jis vadovavosi apskaičiuodamas draudimo išmoką, yra objektyvūs ir teisingi, o nustatytas atlygintinos žalos dydis atitinka visiško nuostolių atlyginimo principą.

Pareiškėjas, siekdamas pagrįsti savo reikalavimus, nurodė, kad Vertinimo ataskaitoje, nustatant transporto priemonės rinkos vertę iki apgadavimo, buvo neteisingai parinkti lyginamieji objektai, o likutinė vertė nustatyta nepagrįstai didelė, nes iš pareiškėjo pateikto UAB „Stasmila“ pasiūlymo matyti, kad minėta bendrovė priekabą nupirkto už 150 Eur. Draudikas su tokiais pareiškėjo argumentais nesutiko ir nurodė manantis, kad Vertinimo ataskaita yra parengta pagal

teisės aktų reikalavimus, nėra nuginčyta, be to, pareiškėjo paaiškinimai negali paneigti Vertinimo ataskaitos teisingumo.

Vertinant, ar draudikas tinkamai apskaičiavo pareiškėjo patirtos žalos dydį, pažymėtina, kad teisės aktų nustatyta tvarka nenuginčyta turto vertinimo ataskaita yra tik vienas iš žalos dydį pagrindžiančių įrodymų, kuris neturi didesnės išankstinės įrodomosios reikšmės ir yra vertinamas kartu su kitais žalos dydį pagrindžiančiais dokumentais pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles. Taigi vien tai, kad draudikas pateikė Vertinimo ataskaitą, savaime nesuponuoja, kad ja vadovaujantis nustatytas žalos dydis yra teisingas ir pagrįstas.

Kaip minėta, ginčas kilęs yra dėl eismo įvykio metu pareiškėjo transporto priemonei (priekabai) padarytų nuostolių dydžio, o šalys tokio pobūdžio ginče turi įrodyti aplinkybes, kuriomis grindžia savo reikalavimus ar atsikirtimus. Sprendžiant dėl Vertinimo ataskaitoje nurodytos pareiškėjo transporto priemonės rinkos vertės iki eismo įvykio pagrįstumo, pažymėtina, kad iš Vertinimo ataskaitos ir pareiškėjo pateiktų paaiškinimų matyti, jog pareiškėjo priekaba buvo pagaminta 2007 metais, ji yra 9 metrų ilgio, dviejų ašių ir sveria 3,5 tonos. Iš Vertinimo ataskaitoje pateiktos palyginamųjų objektų lentelės matyti, kad priekabos rinkos vertė buvo apskaičiuota lyginant 2001–2007 metų gamybos priekabų vertę. Lentelėje nurodyta, kad visi lyginamieji objektai yra analogiški pareiškėjo priekabos markiui, t. y. nurodoma, kad palygintos būtent „SOUTH FLORIDA TRAILERS“ markės priekabos. Vis dėlto lentelėje nėra nurodytų jokių kitų lyginamųjų objektų techninių duomenų skirtumų arba panašumų, nors iš Vertinimo ataskaitos priedų (priekabų skelbimų iš interneto puslapių kopijų) matyti, kad lyginamieji objektai nėra tos pačios markės, skiriasi ir jų techniniai parametrai: svoris, keliamoji galia, matmenys ir kt.

Minėti duomenys suponuoja pagrindą abejoti Vertinimo ataskaitoje pateiktų rinkos vertės skaičiavimų pagrįstumu, tačiau iš byloje esančių duomenų – Vertinimo ataskaitą parengusio turto vertintojo el. laiško draudikui – matyti, kad, turto vertintojo nuomone, „palyginamieji objektai panašūs savo fizinėmis ir funkcinėmis savybėmis, apžvelgta tokių objektų rinka.“ Be to, kaip nurodoma Vertinimo ataskaitoje, „lentelėje ir vertinimo prieduose pateikti objektai, kurie laikantis pakeitimo kitu turtu bei alternatyvaus turto panaudojimo principų, labiausiai atitinka ir yra panašūs į vertinamą objektą.“ Taip pat turto vertintojas nurodė darantis prielaidą, kad „vertinamos transporto priemonės ir galimi palyginamųjų objektų funkciniai, techniniai, konstruktyviniai, markės ir kiti skirtumai yra nežymūs ir verčių neįtakoja.“ Vertinimo ataskaitoje nurodoma, kad Lietuvoje nėra susiformavusios antrinės tokių kaip pareiškėjo transporto priemonių rinkos, todėl, vadovaujantis turto vertinimą reglamentuojančiais teisės aktais, buvo naudojama informacija apie analogiško ar panašaus turto kainas.

Kaip matyti iš Vertinimo ataskaitoje pateiktų duomenų ir draudiko pateiktų paaiškinimų, Vertinimo ataskaita turi formalių trūkumų, nes joje pateikti nepakankamai išsamūs transporto priemonės rinkos vertės skaičiavimai, tačiau, kaip nurodoma, ne tokie patys, bet panašūs lyginamieji objektai buvo pasirinkti nesant pakankamai informacijos apie analogiškų transporto priemonių kainas rinkoje. Pažymėtina, kad byloje nėra duomenų, paneigiančių minėtą informaciją ir įrodančių, kad analogiškos markės transporto priemonių rinka yra susiformavusi. Lietuvos banko vertinimu, pareiškėjui nepateikus objektyvių duomenų, kad analogiškos markės, modelio, techninių specifikacijų ir pagaminimo metų priekabos rinkos vertė iki eismo įvykio buvo didesnė, o lyginamųjų objektų techninės specifikacijos iš esmės neatitinka apgadintos priekabos ypatybių, nėra pagrindo išvada, kad draudiko pasirinktu būdu nustatyta rinkos vertė neatitinka pareiškėjo priekabos transporto priemonės rinkos vertės, buvusios iki eismo įvykio. Taigi, nors Vertinimo ataskaitoje pateikti transporto priemonės rinkos vertės skaičiavimai, Lietuvos banko nuomone, turi formalių trūkumų, jie savaime nesuponuoja išvados, kad nustatyta transporto priemonės rinkos vertė yra neteisinga.

Kaip minėta, pareiškėjas teigia nesutinkantis su Vertinimo ataskaitoje nurodyta transporto priemonės likutine verte (600 Eur) ir šiam kreipimosi motyvui pagrįsti pateikė UAB „Stasmila“ pasiūlymą įsigyti priekabą utilizuoti už 150 Eur. Draudikas nurodė manantis, kad, nustatant

nuostolių dėl transporto priemonės sunaikinimo dydį, yra pagrindas vadovautis tam tikrais vertinimais, bet ne transporto priemonei įsigyti išleistomis lėšomis ar pirkimo–pardavimo sutartyje nurodyta suma, nes šios sumos neatspindi tikrosios automobilio vertės. Be to, draudiko nuomone, UAB „Stasmila“ pasiūlymas nepaneigia Vertinimo ataskaitoje nustatytos likutinės vertės.

Atkreiptinas dėmesys, kad kasacinis teismas, pasisakydamas dėl žalos dydžio nustatymo būdo, yra konstatavęs, kad TPVCAPDI nuostatos patvirtina draudiko pareigą vertinti visus jam pateiktus dokumentus ir įvertinti visas aplinkybes, įskaitant ir nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus, siekiant, kad žalos dydis būtų nustatytas taip, kad nukentėjusiam asmeniui žala būtų kompensuota visiškai, tiek, kiek tai leidžia privalomąjį civilinės atsakomybės draudimą reglamentuojančios taisyklės. Visiškas nuostolių kompensavimo principas reikalauja, kad asmeniui padaryta žala, kiek tai objektyviai įmanoma, būtų nustatyta ne standartizuotu, bet individualiu būdu (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. kovo 19 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. e3K-3-81-1075/2018*). Minėtoje nutartyje teismas, be kita ko, konstatavo, kad normaliomis aplinkybėmis protingai disponuojant turtu būtent turto pardavimo kaina gali geriausiai identifikuoti realią daikto vertę. Lietuvos banko vertinimu, remiantis kasacinio teismo išaiškinimais ir visiško nuostolių atlyginimo principu, būtent realios, o ne teorinės transporto priemonės likučių įsigijimo išlaidos labiau pagrindžia tikrąją automobilio likutinę vertę, t. y. sumą, kurią nukentėjęs trečiasis asmuo galėtų gauti protingai disponuodamas sunaikintu turtu. Todėl nesutiktina su draudiko argumentu, kad nustatant transporto priemonės likutinę vertę turėtų būti vadovaujama išimtinai atliktais vertinimais. Kaip minėta, Vertinimo ataskaita yra tik vienas iš nuostolių dydį pagrindžiančių įrodymų, be to, draudikas, apskaičiuodamas nukentėjusio trečiojo asmens patirtų nuostolių dydį ir draudimo išmoką, turėtų vadovautis tik objektyviais duomenimis pagrįstomis turto vertintojų išvadomis.

Vertinant, ar draudikas, apskaičiuodamas draudimo išmoką, pagrįstai vadovavosi Vertinimo ataskaitoje nustatyta transporto priemonės likutine verte, pažymėtina, kad likutinė vertė Vertinimo ataskaitoje buvo apskaičiuota išskiriant tam tikras transporto priemonės dalis (rėmą, važiuoklę, sukabinimo įrangą ir likusias) ir nurodant kiekvienos šių dalių (ir likusių dalių) vertę. Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad rėmo vertė yra 300 Eur, važiuoklės – 100 Eur, sukabinimo įrangos – 150 Eur, o likusios dalys vertos 50 Eur (iš viso 600 Eur). Kartu su nurodytais skaičiavimais pateikta pastaba, kad „likusių, nesugadintų atskirų dalių procentinių išraiškų nustatymas grindžiamas telefoninės apklausos rezultatais ir jų apibendrinimu“, o 300 kg aliuminio, sudarančio rėmą, vertė „grindžiama aliuminio laužo supirkimo kaina, kuri vertinimo datai yra apie 1 Eur už kg“. Pažymėtina, kad kartu su Vertinimo ataskaita Lietuvos bankui nebuvo pateikta jokių duomenų, pagrindžiančių nurodytas priekabos dalių vertes, t. y. nėra aišku, kokių pagrindu yra nustatyta aliuminio, sudarančio rėmo vertė, supirkimo kaina, jokiais objektyviais duomenimis nėra pagrįsta ir kitų transporto priemonių dalių vertė. Taip pat nėra nurodyti jokie subjektai, kurie galėtų realiai įsigyti minėtas dalis Vertinimo ataskaitoje nurodytomis kainomis, nėra duomenų, pagrindžiančių, kad rinkoje minėtų dalių pardavimas nurodytomis kainomis yra įmanomas ir atitinka realią rinkos padėtį.

Lietuvos banko vertinimu, Vertinimo ataskaitoje pateikti likutinės vertės skaičiavimai yra nepagrįsti objektyviais įrodymais, nėra aišku, ar pareiškėjas, įprastai disponuodamas sugadintu turtu (neiškaidęs priekabos į Vertinimo ataskaitoje nurodytas dalis, kiek tai susiję su papildomomis išlaidomis), galėtų parduoti transporto priemonę ar kiekvieną jos dalį už sumą, atitinkančią Vertinimo ataskaitoje nurodytas dalių vertes, apie pardavimą skelbdamas internete ar kitais neprotingų išlaidų nereikalaujančiais Lietuvoje paprastai naudojamais būdais. Lietuvos banko nuomone, toks likutinės vertės apskaičiavimas, kai remiamasi vien tik telefoninės apklausos rezultatais, nesant galimybės patikrinti tokių duomenų objektyvumo ir realumo, ir nepateikiant kitų duomenų, kuriais remiantis būtų galima teigti, kad turtą galima faktiškai realizuoti už nurodytą kainą, yra ydingas, todėl vertintinas kritiškai.

Kita vertus, pažymėtina, kad pareiškėjas transporto priemonės likutinės vertės dydžiui

pagrįsti pateikė tik UAB „Stasmila“ pasiūlymą įsigyti transporto priemonę už 150 Eur. Kaip matyti iš pateikto pasiūlymo, UAB „Stasmila“ superka metalo laužą ir atliekas, todėl transporto priekabą įsigytų utilizavimo tikslais. Kitų duomenų, kuriais remiantis būtų galima spręsti dėl realios transporto priemonės likutinės vertės, pareiškėjas nepateikė. Lietuvos banko vertinimu, vienas metalo laužo ir atliekų supirkimą vykdančios bendrovės pateiktas pasiūlymas savaime nereiškia, kad būtent pasiūlyme nurodyta transporto priemonės pirkimo kaina turėtų būti laikoma realia likutine verte, t. y. objektyvia kaina, už kurią, protingai disponuodamas transporto priemone, pareiškėjas ją galėtų parduoti. Manytina, kad UAB „Stasmila“ pasiūlymas nevisiškai atspindi realią transporto priemonės likučių rinkos vertę, todėl jame nurodyta siūloma pirkimo kaina taip pat nelaikytina atspindinčia realią rinkos padėtį. Vis dėlto pažymėtina tai, kad, nors UAB „Stasmila“ pasiūlymas realiai atspindi tik transporto priemonės, kaip metalo laužo, orientacinę vertę, tačiau jame nurodyta kaina (150 Eur) yra du kartus mažesnė nei Vertinimo ataskaitoje apskaičiuota rėmo, kaip aliuminio masės, vertė (300 Eur). Ši aplinkybė taip pat leidžia pagrįstai abejoti Vertinimo ataskaitoje pateiktais likutinės vertės skaičiavimais.

Įvertinus surinktų įrodymų visumą, konstatuotina, kad pareiškėjas nepaneigė Vertinimo ataskaitoje nurodytos transporto priemonės rinkos vertės, kuri yra viena iš dedamųjų apskaičiuojant draudimo išmoką, kai turtą remontuoti ekonomiškai nenaudinga, todėl pareiškėjo reikalavimas perskaičiuoti rinkos vertę yra atmestinas kaip nepagrįstas. Kita vertus, konstatuotina, kad draudikas nepagrįstai vadovavosi Vertinimo ataskaitoje pateiktais likutinės vertės skaičiavimais, kurie, kaip matyti iš atlikto įrodymų vertinimo, nėra pagrįsti jokiais objektyviais įrodymais, todėl laikytina, kad jis nevisiškai atlygino pareiškėjo realiai patirtus nuostolius, atsiradusius dėl transporto priemonės sugadinimo. Kaip minėta, ir paties pareiškėjo pateiktas pasiūlymas dėl priekabos įsigijimo savaime tiksliai neatspindi realios visos priekabos ar jos atskirų dalių rinkos vertės, todėl, vadovaujantis teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais, taip pat atsižvelgiant į tai, kad pagal TPVCAPDĮ nuostatas būtent draudikas turi pareigą tinkamai įvertinti visus jam pateiktus su žalos byla susijusius dokumentus, nustatyti nukentėjusio trečiojo asmens patirtą žalą ir apskaičiuoti ją atlyginančią draudimo išmoką, pareiškėjo reikalavimas perskaičiuoti likutinę vertę tenkintinas iš dalies, rekomenduojant draudikui išmokėti papildomą 300 Eur draudimo išmoką, apskaičiuotą 50 proc. (nuo 600 Eur iki 300 Eur) sumažinus Vertinimo ataskaitoje nustatytą transporto priemonės likutinę vertę.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.2 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

1. Iš dalies tenkinti pareiškėjo P. P. reikalavimus ir rekomenduoti *ERGO Insurance SE* išmokėti pareiškėjui papildomą 300 Eur draudimo išmoką, atlyginančią dėl transporto priemonės sugadinimo patirtus nuostolius.

2. Įpareigoti draudiką per mėnesį nuo šio sprendimo priėmimo dienos raštu informuoti Lietuvos banką apie šio sprendimo rezoliucinės dalies 1-ame punkte nurodytos rekomendacijos įgyvendinimą (neįgyvendinimą). Draudikui neįvykdžius minėtos rekomendacijos, apie tai bus paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.